

Village and Development

Vol.27, No.107, Autumn 2024

Research Paper

Analyzing the Factors Affecting Rural Women's Employment Development in Shushtar Township

Z. Soltani¹, M. Goodarzi², M. Vardipor³

Received: 30 September, 2024 Accepted: 12 January, 2025

Abstract

Introduction

Women, constituting half of society's population, have a direct impact on societal development. Women's employment serves as a key indicator of social development, with a higher level of women's active participation in social affairs correlating with increased development in a country. Rural women, particularly in Iran, play a crucial role in the country's development, contributing to over half of the food production in rural areas. Achieving rural development goals necessitates an understanding of the current rural community's situation, with a focus on marginalized groups within it. Rural women, often overlooked in rural development programs due to economic, social, and cultural factors, are a group that requires more attention from planners and stakeholders in rural development, especially in third-world countries like Iran.

Materials and Methods

This study utilized a descriptive-analytical research approach, collecting data through a questionnaire and employing structural equation modeling. The statistical population comprised rural women aged 15 to 65 in Shushtar Township, with a sample size of 365 individuals selected through simple random sampling. The questionnaire, consisting of 47 questions on a five-point Likert scale, was designed based on key indicators

-
1. Corresponding Author and Associate Professor of Geography and Rural Planning, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran. (Z.Soltani@Scu.ac.ir)
 2. Associate Professor of Geography and Urban Planning, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.
 3. MSc Student of Geography and Urban Rural, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

DOI: 10.30490/rvt.2025.367205.1625

identified through theoretical studies and expert interviews. The questionnaire's validity and reliability were confirmed, and data collection was conducted in coordination with rural municipalities.

Results and Discussion

The research findings indicated that various factors significantly influenced rural women's employment, with institutional factors exerting the most substantial impact. Factors such as cultural, educational, social and environmental aspects also played significant roles in promoting rural women's employment.

Conclusions

To enhance rural women's employment, focusing on cultural, institutional, social, environmental, and educational factors is essential. By addressing these factors and implementing targeted interventions, the development of rural women's employment can be effectively promoted.

Keywords: Employment, Development, Rural Women, Structural Equation Modeling, Shushtar Township.

روستا و توسعه

سال ۲۷، شماره ۱۰۷، پاییز ۱۴۰۳

مقاله پژوهشی

تحلیل عوامل پیش‌برنده توسعه اشتغال زنان روستایی در شهرستان شوشتر^۱

زهره سلطانی^۲، مجید گودرزی^۳، محمد وردی‌پور^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۷/۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۲۳

چکیده

توسعه اشتغال زنان روستایی به‌عنوان یکی از مهمترین راهبردهای توانمندسازی اقتصادی، اجتماعی و ارتقای رفاه در جوامع روستایی در سال‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته است. با این حال، زنان روستایی در شهرستان شوشتر همچنان با چالش‌هایی نظیر محدودیت دسترسی به منابع مالی، آموزشی و فناوری، کمبود فرصت‌های شغلی پایدار و ضعف در حمایت‌های نهادی و زیرساختی مواجه هستند. این موانع نه تنها باعث کاهش مشارکت اقتصادی زنان شده، بلکه توسعه پایدار روستایی را نیز تحت تأثیر قرار داده است. بر این اساس، شناسایی و تحلیل عوامل پیش‌برنده اشتغال زنان در منطقه می‌تواند به طراحی سیاست‌ها و برنامه‌های کارآمد برای بهبود شرایط اشتغال و توانمندسازی آنان کمک کند. این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی و بر اساس ماهیت و روش، توصیفی-تحلیلی است که رویکرد حاکم بر آن، کمی و کیفی است. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌های پژوهش از روش معادلات ساختاری استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد که مدل از شاخص‌های برازش مناسب برخوردار است و بر همین اساس مورد تأیید قرار گرفت. به عبارت دیگر، عوامل پیش‌برنده شناسایی شده در پژوهش بر اشتغال زنان روستایی تأثیر معناداری دارند و مدل تأیید شده نیز

۱- این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی در دانشگاه شهید چمران اهواز است.

۲- نویسنده مسئول و دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.
(Z.Soltani@Scu.ac.ir)

۳- دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

۴- دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

بیانگر این امر است. در این میان، عوامل نهادی نسبت به سایر عوامل تأثیر بیشتری دارد. پس از آن، به ترتیب عوامل فرهنگی، آموزشی، اجتماعی و محیطی در رتبه‌های بعد قرار دارند.

کلید واژه‌ها: اشتغال، توسعه، زنان روستایی، معادلات ساختاری، شهرستان شوشتر.

مقدمه

زنان به عنوان نیمی از جمعیت هر جامعه، نقشی کلیدی در روند توسعه اجتماعی و اقتصادی ایفا می‌کنند. اشتغال زنان از شاخص‌های اصلی توسعه اجتماعی محسوب می‌شود، به گونه‌ای که افزایش حضور فعال آن‌ها در عرصه‌های اجتماعی و اقتصادی، نشانه‌ای از توسعه‌یافتگی کشورها به شمار می‌رود (Mozafari, 2015). زنان با توجه به نقش محوری خود در تولید مواد غذایی، کشاورزی، دامپروری و مدیریت امور خانوار، تأثیری مهم در پیشبرد اهداف توسعه روستایی دارند. با این حال، شواهد نشان می‌دهد که زنان در بسیاری از جوامع، به‌ویژه کشورهای در حال توسعه، کمتر مورد توجه برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران قرار گرفته‌اند. زنان خصوصاً زنان روستایی نقش مهم و تعیین‌کننده‌ای در روند توسعه کشور دارند؛ به طوری که از جنبه اقتصادی، زنان روستایی تولیدکننده بیش از نیمی از تمام مواد غذایی هستند که در مناطق روستایی تولید می‌شود (Hashempour Vazwani & Mokhtari, 2022). دستیابی به اهداف توسعه روستایی بدون اطلاع از وضعیت موجود جامعه روستایی و گروه‌های موجود در آن امکان‌پذیر نخواهد بود. در این میان، شناسایی افرادی در جامعه روستایی که در برنامه‌های توسعه روستایی کمتر مورد توجه قرار گرفته‌اند، اهمیت بیشتری دارد. به عقیده بسیاری از کارشناسان، زنان یکی از گروه‌های جوامع روستایی هستند که به دلایل مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، کمتر مورد توجه برنامه‌ریزان و دست‌اندرکاران قرار گرفته‌اند. متأسفانه این موضوع در کشورهای جهان سوم بیشتر به چشم می‌خورد و کشور ما نیز از این نظر مستثنی نیست. این در حالی است که زنان نیمی از جمعیت جامعه روستایی را تشکیل می‌دهند و وظایف و نقش‌های زیادی دارند. زنان روستایی با انجام فعالیت‌های خانگی (آشپزی، شستشو، نگهداری و حفاظت از کودکان و...) و فعالیت‌های بیرونی (کشاورزی، دامپروری) نقش مهمی در دستیابی به توسعه روستایی دارند (Hashempour Vazwani & Mokhtari, 2022).

کار دختران و زنان در بیشتر کشورها از سنین پایین شروع می‌شود و با بالا رفتن سن، مسئولیت آن‌ها افزایش می‌یابد. زنان در بزرگسالی کاملاً به سمت فعالیت‌های تولیدی کشیده می‌شوند و حتی در سنین بالا به تولید مشغول می‌شوند (Noori & Ali Mohammadi, 2009).

امروزه زنان روستایی و فعالیتهای آنها که همه اقشار جامعه از نتیجه آن بهره‌مند می‌شوند تا حدودی مورد توجه اندیشمندان و نهادهای اجتماعی قرار گرفته است. چنانکه در دنیای کنونی نیل به اهداف توسعه بدون استفاده از ذخیره عظیم نیمی از پیکره جامعه یعنی زنان، امری غیرممکن خواهد بود. زنان از نظر اشتغال در مقایسه با مردان، در یک حالت نامتعادل هستند. این امر از عوامل و موانع زیادی ناشی می‌شود (Zheng et al., 2022). در جامعه‌ای که مشارکت زنان در زمینه اشتغال و فعالیتهای اقتصادی بیشتر باشد، رفاه اجتماعی نیز بیشتر خواهد بود؛ زیرا مشارکت زنان در بازار کار موجب افزایش سطح تولید، افزایش درآمد سرانه و در نتیجه افزایش رفاه اجتماعی کل جامعه می‌شود. برعکس، دسترسی محدود به فرصتهای کسب درآمد و اشتغال که به صورت بیکاری و کم‌کاری پدیدار می‌شوند، از عمده‌ترین علل فقر است (Islam, 2021). بر اساس جدیدترین آمار، فقط حدود ۱۲ درصد از زنان ایرانی در فعالیتهای اقتصادی کشور سهم دارند که سهم اندکی است (Minoei, 2021). تحقیقات درباره این موضوع می‌تواند زمینه شناسایی و بهبود وضعیت اشتغال زنان را مهیا سازد. اخیراً مطالعات قابل توجهی در این باره در ایران انجام شده است. به طوری که ثقفی و همکاران (Saghafi et al., 2014) به واکاوی نقش اشتغال زنان روستایی در فرایند توسعه روستایی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که بین اشتغال زنان روستایی و سطح توسعه روستاهای مورد مطالعه رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. کلهر و نعمتی (Kalhor & Nemati, 2017) به بررسی آثار اقتصادی توسعه اشتغال خانگی بر زنان روستایی شهرستان کنگاور در استان کرمانشاه پرداخته‌اند. یافته‌ها نشان داد که از دیدگاه زنان روستایی، اشتغال خانگی تأثیر مثبتی بر بهبود وضعیت مالی آنان دارد. این بهبود مالی شامل تأمین مخارج خانواده، افزایش قدرت خرید و تقویت قدرت تصمیم‌گیری اقتصادی است که همگی از نتایج مثبت اشتغال زنان در این حوزه محسوب می‌شوند.

شریفی و همکاران (Sharifii et al., 2019) پژوهشی با هدف بررسی گرایش زنان روستایی به اشتغال در شهرستان نجف‌آباد انجام دادند. نتایج تحقیق نشان داد گرایش به اشتغال بیش از نیمی از زنان روستایی متوسط رو به بالا بود. همچنین یافته‌ها نشان داد که بین میزان گرایش گروه‌های مختلف زنان روستایی به اشتغال بر اساس وضعیت تأهل، عضویت در نهادهای روستا، دریافت وام و وضعیت اشتغال تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. از سوی دیگر، بین میزان مطالعه روزانه و نیز نظر همسر/پدر نسبت به اشتغال زن و گرایش زنان روستایی، رابطه مثبت و معنی‌دار و بین میزان آزادی تحرک اجتماعی و گرایش آنان به اشتغال رابطه معنی‌داری نبود. ایمانی و همکاران (Imani et al., 2021) به تحلیل دیدگاه جوامع روستایی در رابطه با عوامل بازدارنده و پیش‌برنده توسعه اشتغال

گردشگری روستایی در روستاهای شهرستان نیر پرداختند. نتایج نشان داد میان عوامل پیش‌برنده اشتغال گردشگری روستایی، بیشترین بار عاملی در بین عامل زیربنایی - کالبدی، محیطی، اقتصادی - اجتماعی و مدیریتی - نهادی به ترتیب به گویه‌های زیبایی‌های موجود در مسکن روستایی، برخورداری از چشم‌اندازهای زیبا و بدیع طبیعی، تنوع معیشت و افزایش نهادها و سازمان‌های غیردولتی در زمینه گردشگری اختصاص دارد. نتایج عوامل بازدارنده نیز نشان داد که گویه‌های ضعف در حوزه راه و ترابری در عامل زیربنایی - کالبدی، تخریب‌های صورت گرفته در استفاده از منابع طبیعی روستا در عامل محیطی، اختصاص نیافتن اعتبارات بانکی به بخش گردشگری در عامل اقتصادی - اجتماعی و ضعف هماهنگی بین سازمان‌ها و وزارتخانه‌های متصدی در عامل مدیریتی - نهادی، تأثیر بیشتری داشته است. کیومرثی بیرک علیا و همکاران (2023) *kiumarsi birak olya et al.*، در پژوهشی به تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه کسب و کارهای خانوادگی زنان روستایی در شهرستان فاروج پرداختند. نتایج نشان داد که در گروه زنان دارای کسب و کار، شاخص‌های حمایت مالی خانواده، تجربه کاری، شاخص صدور آسان مجوز مشاغل و در دسترس بودن انشعاب‌های آب، برق و گاز در توسعه کسب و کارها تأثیرگذار است؛ اما از دیدگاه زنان بدون کسب و کار، شاخص‌هایی مانند نزدیکی به راه‌های ارتباطی و نبود دیوان‌سالاری در توسعه کسب و کارهای زنان می‌تواند تأثیرگذار باشد.

اشتغال زنان روستایی در همه کشورهای جهان موضوع قابل تأملی است که همواره مورد مطالعه قرار می‌گیرد. قوش و همکاران (2023) *Ghose et al.* عوامل مؤثر بر آموزش و اشتغال پس از ازدواج را در میان زنان بنگلادش مورد بررسی قرار دادند و نشان دادند که اغلب زنان روستایی پس از ازدواج از اشتغال محروم می‌شوند. آن‌ها به این نتیجه رسیدند که مجموعه‌ای از عوامل پیش‌برنده و بازدارنده در اشتغال زنان روستایی نقش ایفا می‌کند که از جمله آن‌ها، تحصیلات، میزان مهارت و تخصص، حمایت خانواده، زیرساخت‌های اشتغال و دسترسی به بازارها از مهمترین عوامل پیش‌برنده توسعه اشتغال است. ژی و همکاران (2022) *Xie et al.* به تحلیل عوامل پیش‌برنده و بازدارنده توسعه اشتغال زنان روستایی پرداختند. نتایج حاصل از تحلیل عاملی مربوط به عوامل بازدارنده نشان داد که متغیرها در هفت عامل زیرساختی - حمایتی، فرهنگی - روان‌شناختی، مهارتی، اعتماد اجتماعی، ساختاری، انگیزشی - شناختی و تسهیلات بانکی قرار گرفته‌اند؛ به‌طوری‌که این هفت عامل حدود ۶۶/۵ درصد کل واریانس را تبیین کرده‌اند. پنج عامل آموزشی - حمایتی، فرهنگی - زیرساختی، خانوادگی، مشارکت اقتصادی و نهادی در تحلیل عاملی عوامل پیش‌برنده شناسایی شدند که این پنج

عامل ۶۰/۷ درصد کل واریانس را تبیین کرده‌اند. به‌علاوه یافته‌ها نشان داد سهم عوامل بازدارنده بیشتر از عوامل پیش‌برنده است. ووکوویچ و همکاران (Vukovic et al., 2023) به بررسی اثربخشی و کارایی طرح آموزشی و ترویجی توسعه اشتغال زنان روستایی در مناطق روستایی صربستان پرداختند. نتایج به دست آمده از تحقیق نشان داد که اثربخشی طرح (میزان تحقق اهداف) در حد متوسط به پایین و کارایی آن در حد متوسط است. توجه اندک مسئولان اجرایی به عوامل محیطی و زمینه‌ای از عوامل مهم و تأثیرگذار کاهش اثربخشی و کارایی است.

کیکوایز و همکاران (Cicowiez et al., 2022) به تحلیل عاملی متغیرهای پیش‌برنده و بازدارنده توسعه کارآفرینی و اشتغال در میان زنان روستایی در هلند پرداختند. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل عاملی اکتشافی در ارتباط با عوامل پیش‌برنده توسعه کارآفرینی زنان روستایی، هفت عامل را شناسایی کرد که در مجموع ۶۱/۷ درصد واریانس متغیر وابسته را تبیین کرده‌اند. در ارتباط با عوامل بازدارنده توسعه کارآفرینی و اشتغال زنان روستایی در محدوده مورد مطالعه، شش عامل شناسایی شد که در مجموع ۵۷/۷ درصد متغیر وابسته را تبیین کرده‌اند.

هوانگ و همکاران (Huang et al., 2022) به بررسی عوامل پیش‌برنده و بازدارنده توسعه اشتغال زنان روستایی در چین پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که سهم عوامل پیش‌برنده مؤثرتر از عوامل بازدارنده است. بر همین اساس پیشنهاد دادند که با ایجاد زمینه لازم می‌توان با تقویت عوامل پیش‌برنده و فائق آمدن بر عوامل بازدارنده، به توسعه اشتغال در بین زنان روستایی کمک کرد.

وضعیت اشتغال زنان روستایی شهرستان شوشتر تحت تأثیر عوامل مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی قرار دارد. با وجود ظرفیت‌های فراوان در بخش‌های کشاورزی و صنایع دستی، زنان روستایی این شهرستان با چالش‌هایی نظیر کمبود فرصت‌های شغلی مناسب، دسترسی محدود به منابع مالی و آموزشی، و نهادهای حمایتی ناکافی مواجه هستند. بسیاری از زنان روستایی به مشاغل غیررسمی و کم‌درآمد مانند کشاورزی خانوادگی، تولید صنایع دستی و دامداری اشتغال دارند، اما این مشاغل معمولاً فاقد امنیت شغلی و مزایای مناسب هستند. علاوه بر این، ضعف در دسترسی به فناوری‌های نوین و بازارهای فروش نیز بر بهره‌وری و توسعه فعالیت‌های اقتصادی زنان روستایی اثرگذار است. به‌رغم این موانع، برخی از برنامه‌ها و پروژه‌های توانمندسازی اقتصادی در منطقه در تلاش هستند تا شرایط اشتغال زنان روستایی را بهبود بخشند و فرصت‌های جدیدی را برای آنان ایجاد کنند.

کمبود آمار و اطلاعات دقیق درباره وضعیت اشتغال زنان روستایی و تأثیر آن بر توسعه محلی نیاز به انجام پژوهش‌های جامع در این زمینه را افزایش داده است. بررسی عوامل پیش‌برنده و بازدارنده اشتغال زنان روستایی می‌تواند به شناسایی راهکارهایی برای افزایش مشارکت آن‌ها کمک کند. با عنایت به موارد ذکر شده، هدف این پژوهش بررسی عوامل پیش‌برنده توسعه اشتغال زنان روستایی شهرستان شوشتر است. این مطالعه تلاش دارد تا با ارائه تصویری دقیق از وضعیت فعلی، عوامل پیش‌برنده را شناسایی کرده و پیشنهادهایی را برای بهبود مشارکت اقتصادی زنان در مناطق روستایی این شهرستان ارائه دهد. همچنین، این پژوهش با مرور مطالعات پیشین و بهره‌گیری از شواهد علمی، در جستجوی ارائه چارچوبی برای توسعه اشتغال زنان روستایی است.

روش‌شناسی تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از لحاظ ماهیت و روش انجام، توصیفی-تحلیلی است. گردآوری داده‌های تحقیق با استفاده از ابزار پرسش‌نامه انجام شد و تحلیل داده‌ها با بهره‌گیری از روش تحلیل معادلات ساختاری انجام شد.

جامعه آماری این تحقیق را زنان روستایی ۱۵ تا ۶۵ سال ساکن روستاهای شهرستان شوشتر تشکیل دادند که تعداد آنان مطابق با آخرین سرشماری نفوس و مسکن برابر با $N=7354$ است. حجم نمونه آماری با توجه به جامعه آماری مذکور و بر اساس رابطه کوکران، ۳۶۵ نفر محاسبه شد که در نمونه‌گیری نهایی ۴۰۵ نفر در تحقیق شرکت نمودند. شرکت‌کنندگان در تحقیق (سال ۱۴۰۳) به روش تصادفی ساده انتخاب شدند. بدین منظور با مراجعه حضوری محقق به دهیاری‌ها و هماهنگی با مسئولان ذی‌ربط، تعدادی پرسش‌نامه در اختیار آن‌ها قرار داده شد. توزیع، تکمیل و گردآوری پرسش‌نامه‌ها با مشارکت دهیاری‌ها طی پنج روز متوالی انجام شد.

پس از مطالعات نظری و مصاحبه با صاحب‌نظران و اساتید دانشگاه، شاخص‌های اصلی سازنده عوامل پیش‌برنده اشتغال زنان شناسایی شد. سپس به منظور تعیین میزان اثرگذاری هریک از شاخص‌ها و بررسی نقش آن‌ها در پیش‌برندگی اشتغال زنان روستایی، پرسش‌نامه‌ای با طرح ۴۷ سؤال با پاسخ‌های پنج‌سطحی لیکرت، طراحی و اعتبارسنجی شد. پس از تأیید روایی پرسش‌نامه، پایایی آن با بهره‌گیری از آزمون آلفای کرونباخ در یک نمونه سی‌تایی تأیید شد. لازم به ذکر است که مقدار آماره مذکور برابر با $0/82$ به دست آمد. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS و AMOS و به روش معادلات ساختاری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

لازم به ذکر است که در تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول هیچ‌گونه رابطه‌ای بین متغیرهای پنهان مورد بررسی قرار نمی‌گیرد. این نوع مدل اندازه‌گیری صرفاً برای اطمینان از آن است که متغیرهای پنهان درست اندازه‌گیری شده‌اند. در تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول می‌توان رابطه یک عامل با چند گویه یا چند عامل با چند گویه را مورد بررسی قرار داد. تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم زمانی که یک سازه بزرگ خود از چند متغیر پنهان تشکیل شده باشد، استفاده می‌شود. در این روش علاوه بر بررسی رابطه متغیرهای مشاهده‌پذیر با متغیرهای پنهان، رابطه متغیرهای پنهان با سازه اصلی خود نیز بررسی می‌شود.

جدول ۱. گویه‌های عوامل پیش‌برنده اشتغال زنان روستایی

موضوع	گویه‌ها
آموزشی	دوره‌های آموزشی مناسبی برای افزایش مهارت‌های اقتصادی زنان روستایی برگزار می‌شود - امکان افزایش سطح تحصیلات زنان روستایی فراهم است - امکان شرکت در کلاس‌های آموزشی - ترویجی در راستای اشتغال زنان روستایی وجود دارد - نیاز به آموزش و ارتقای توانایی‌های حرفه‌ای زنان روستایی وجود دارد - زنان روستایی تمایل زیادی برای شرکت در دوره‌های آموزشی دارند.
فرهنگی	اطلاعاتی از جامعه زنان روستایی، مشخصات فرهنگی، توانایی‌ها، تعداد مشاغل و افراد وجود دارد - بازاری مطمئن برای فروش تولیدات زنان روستایی وجود دارد - درباره مشارکت زنان در فعالیت‌های اقتصادی نگرش مثبتی در جامعه وجود دارد - دسترسی به منابع تولید برای زنان روستایی آسان است - احساس امنیت مناسبی در محیط خارج از خانه وجود دارد - حمایت مالی مناسبی از سوی همسر یا خانواده از فعالیت اقتصادی زنان روستایی وجود دارد - حمایت عاطفی مناسبی از سوی همسر یا خانواده از فعالیت اقتصادی زنان روستایی وجود دارد - تعداد فرزندان کمتر باعث سهولت فعالیت‌های اقتصادی زنان روستایی می‌شود - همکاری مردان در امور منزل باعث سهولت فعالیت‌های اقتصادی زنان روستایی می‌شود - احساس نیاز برای داشتن استقلال مالی در زنان روستایی وجود دارد.
اجتماعی	اشتغال زنان در جامعه روستایی امری پذیرفته شده و ممکن است - اشتغال زنان روستایی در جامعه ارزش محسوب می‌شود - خانواده، دوستان و اهالی در پیشبرد مشاغل زنان روستایی همکاری می‌کنند - بسیاری از موانع اجتماعی در مواجهه با اشتغال زنان روستایی در سال‌های اخیر برطرف شده است - سازمان‌های رسمی و نیمه‌رسمی محلی و منطقه‌ای از جامعه زنان روستایی شاغل در تولید حمایت می‌کند - احساس ارزش در جامعه از کار در مشاغل تولیدی روستایی وجود دارد.
نهادی	امکان انجام فعالیت‌های درآمدزای گروهی در زنان روستایی وجود دارد - دسترسی به منابع مالی حمایتی دولتی با کارمزد پایین برای زنان روستایی وجود دارد - اشتغال یا عضویت در یکی از سازمان‌های دولتی می‌تواند به فعالیت اقتصادی زنان روستایی کمک کند - عضویت در تشکلهایی مانند بسیج، شورای اسلامی و نظایر آن می‌تواند به فعالیت اقتصادی زنان روستایی کمک کند - بستر فعالیت و راه‌اندازی تشکلهای حمایتی از اشتغال زنان وجود دارد.
محیطی	شغل تولیدی برای منطقه سکونت مناسب و به‌صرفه است - تولیدات زنان روستایی منطقه بر اساس جغرافیا و دسترسی به منابع محلی امکان‌پذیر است - منابع محیطی مناسبی برای توسعه تولید زنان روستایی وجود دارد - توسعه تولید زنان روستایی آسیبی به محیط زیست پایدار وارد نمی‌کند - بر اساس الگوی زیست‌بوم منطقه، مشاغل تولیدی زنان روستایی دارای چشم‌انداز امیدوارکننده‌ای است.

مأخذ: یافته‌های پژوهش

جدول ۲. سؤالات پرسش‌نامه درباره شاخص‌های اشتغال زنان روستایی

موضوع	تعداد سؤال
تولید	۵
درآمد	۱۰
مصرف	۵
پس‌انداز	۶

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نتایج و بحث

یافته‌ها نشان داد که از ۴۰۵ نمونه مورد بررسی، ۵۸ نفر (۱۴/۳ درصد) مرد و ۳۴۷ نفر (۸۵/۷ درصد) زن بودند. همچنین ۱۰۹ نفر (۲۶/۹ درصد) مجرد، ۲۹۲ نفر (۷۲/۱ درصد) متأهل و ۴ نفر (۱ درصد) همسرشان را از دست داده‌اند. نه نفر (۲/۲ درصد) بی‌سواد، ۱۸ نفر (۴/۴ درصد) در حد خواندن و نوشتن، ۷۸ نفر (۱۹/۳ درصد) دارای تحصیلات ابتدایی، ۱۵۲ نفر (۳۷/۵ درصد) دارای تحصیلات راهنمایی و دبیرستان (متوسطه)، ۸۸ نفر (۲۱/۷ درصد) دارای تحصیلات دیپلم، ۱۱ نفر (۲/۷ درصد) دارای تحصیلات فوق دیپلم، ۲۷ نفر (۶/۷ درصد) دارای تحصیلات لیسانس و ۲۲ نفر (۵/۴ درصد) دارای تحصیلات فوق لیسانس و دکتری بودند. همچنین ۸۰ نفر (۱۹/۷ درصد) دارای سن کمتر از ۲۰ سال، ۲۵ نفر (۶/۲ درصد) دارای سن بین ۲۰ تا ۳۰ سال، ۲۰۴ نفر (۵۰/۴ درصد) دارای سن بین ۳۱ تا ۴۰ سال و ۹۶ نفر (۲۳/۷ درصد) دارای سن بالاتر از ۴۰ سال بودند. یافته‌های توصیفی مربوط به شاخص‌های پیش‌برنده توسعه اشتغال و شاخص‌های توسعه شغل در جدول ۳ نشان داده است.

جدول ۳. شاخص‌های توصیفی گرایش مرکزی، پراکندگی و شکل توزیع متغیرهای پژوهش

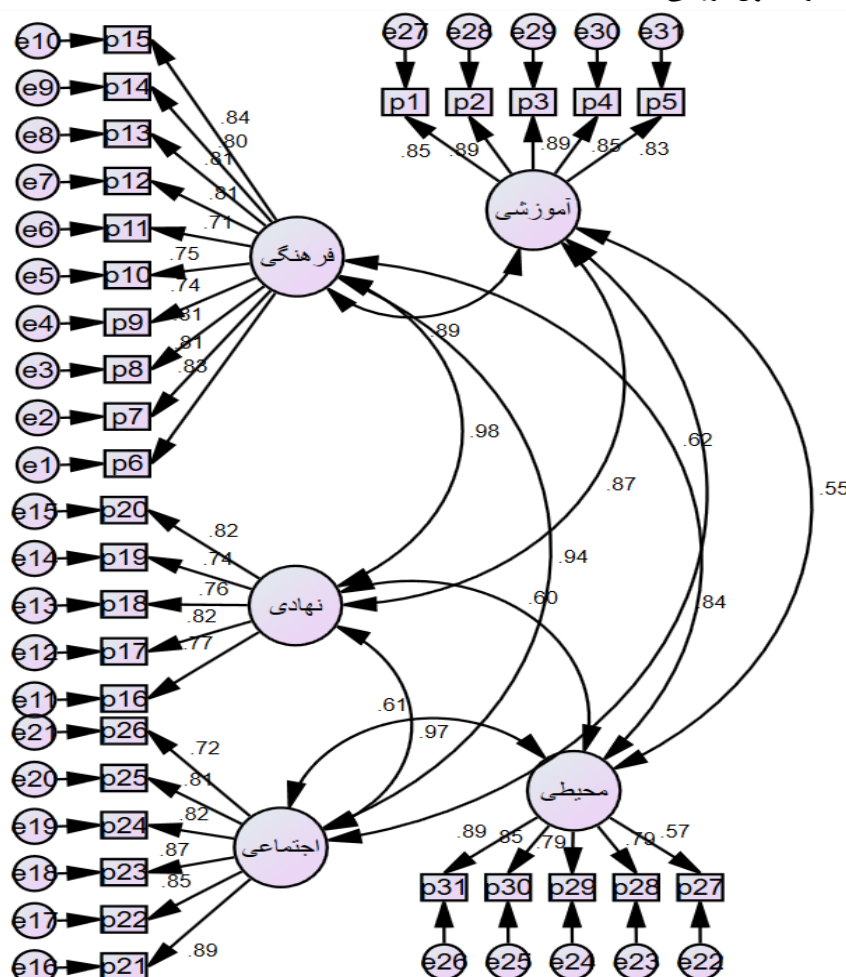
شاخص	شاخص‌های پیش‌برنده	شاخص‌های توسعه
میانگین	۱/۸۹	۱/۸۳
میانه	۱/۸۷	۱/۷۰
نما	۱	۱
انحراف معیار	۰/۷۳۵	۰/۷۵۷
واریانس	۰/۵۴۱	۰/۵۷۴
دامنه	۳/۴۸	۴
کمینه	۱	۱
بیشینه	۴/۴۸	۵
چولگی	۰/۸۴۶	۱/۰۸۰
کشیدگی	۰/۴۹۹	۱/۲۴۴
خطای چولگی	۰/۱۲۱	۰/۱۲۱
خطای کشیدگی	۰/۲۴۲	۰/۲۴۲

مأخذ: یافته‌های پژوهش

تحلیل عاملی تأییدی متغیر عوامل پیش‌برنده

تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول

رابطه عامل یا عامل‌ها (متغیرهای پنهان) با گویه‌ها (متغیرهای مشاهده‌پذیر) در تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول بررسی شد.

شکل ۱. مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول عوامل پیش‌برنده در حالت استاندارد

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد مقادیر پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراج شده تمامی عوامل فرهنگی، عوامل نهادی، اجتماعی، محیطی و آموزشی مناسب هستند. همچنین بار عاملی تمامی سؤالات عوامل فرهنگی، نهادی، اجتماعی، محیطی و آموزشی بیشتر از ۰/۵ و مقدار بحرانی سؤالات بیشتر از ۱/۹۶ است.

جدول ۴. پایایی و روایی تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول عوامل پیش‌برنده

عامل / شاخص	CR	AVE
عوامل فرهنگی	۰/۹۴۴	۰/۶۲۶
عوامل نهادی	۰/۸۸۸	۰/۶۱۴
عوامل اجتماعی	۰/۹۲۹	۰/۶۸۷
عوامل محیطی	۰/۸۸۹	۰/۶۲۱
عوامل آموزشی	۰/۹۳۶	۰/۷۴۴

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نتایج شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه اول در جدول ۵ نشان دهنده این است که تمامی شاخص‌های برازش تحلیل عاملی مرتبه اول عوامل پیش‌برنده تأیید شدند.

جدول ۵. شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول عوامل پیش‌برنده

شاخص	نسبت کای اسکوئر مدل به درجه آزادی (CMIN/DF)	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA)	شاخص برازش عمومی (GFI)	شاخص برازش نرمال شده (NFI)	شاخص برازش نسبی (RFI)	شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI)	شاخص افزایشی برازش (IFI)
مقادیر به دست آمده	۲/۵۲۰	۰/۰۶۱	۰/۹۰۱	۰/۹۴۱	۰/۹۱۱	۰/۹۶۳	۰/۹۶۴

مأخذ: یافته‌های پژوهش

تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم

نتایج حاصل نشان داد مقادیر پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراج شده عوامل پیش-برنده مناسب هستند (جدول ۶). همچنین بار عاملی تمامی سؤالات عوامل فرهنگی، عوامل نهادی،

تحلیل عوامل پیش‌برنده توسعه.....

عوامل اجتماعی، عوامل محیطی و عوامل آموزشی بیشتر از ۰/۷ و مقدار بحرانی سؤالات بیشتر از ۱/۹۶ است.

جدول ۶. پایایی و روایی تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم عوامل پیش‌برنده

عامل / شاخص	CR	AVE
عوامل پیش‌برنده	۰/۹۵۱	۰/۷۹۹

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نتایج شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه دوم در جدول ۷ نشان دهنده این است که تمامی شاخص‌های برازش تحلیل عاملی مرتبه دوم عوامل پیش‌برنده تأیید شدند.

جدول ۷. شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم عوامل پیش‌برنده

شاخص	نسبت کای اسکوئر مدل به درجه آزادی CMIN/DF	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA)	شاخص عمومی (GFI)	شاخص نرمال‌شده (NFI)	شاخص نسبی (RFI)	شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI)	شاخص افزایشی برازش (IFI)
مقادیر به دست آمده	۲/۷۱۵	۰/۰۶۵	۰/۸۷۴	۰/۹۳۰	۰/۹۰۴	۰/۹۵۴	۰/۹۵۵

مأخذ: یافته‌های پژوهش

۲۰۶

تحلیل عوامل پیش‌برنده توسعه....

جدول ۸. بار عاملی، پایایی و روایی متغیرهای مدل معادلات ساختاری عوامل پیش‌برنده توسعه

اشتغال زنان

AVE	CR	بار عاملی (λ)	نشانه‌گر	
۰/۷۲۹	۰/۹۳۱	۰/۸۳۵	p1	عوامل آموزشی پیش‌برنده
		۰/۸۸۱	p2	
		۰/۸۹۷	p3	
		۰/۸۳۰	p4	
		۰/۸۲۲	p5	
۰/۶۳۸	۰/۹۴۶	۰/۸۱۳	p6	عوامل فرهنگی پیش‌برنده
		۰/۸۰۷	p7	
		۰/۸۰۶	p8	
		۰/۷۶۱	p9	
		۰/۷۷۴	p10	
		۰/۷۲۹	p11	
		۰/۸۲۰	p12	
		۰/۸۲۶	p13	
		۰/۷۹۵	p14	
		۰/۸۴۸	p15	
۰/۶۶۸	۰/۹۱۰	۰/۷۹۹	p16	عوامل نهادی پیش‌برنده
		۰/۸۲۳	p17	
		۰/۷۹۴	p18	
		۰/۸۳۴	p19	
		۰/۸۳۶	p20	
۰/۶۸۵	۰/۹۲۹	۰/۸۶۰	p21	عوامل اجتماعی پیش‌برنده
		۰/۸۷۰	p22	
		۰/۸۶۳	p23	
		۰/۸۴۶	p24	
		۰/۸۰۶	p25	
		۰/۷۱۰	p26	
۰/۷۳۳	۰/۹۳۲	۰/۹۶۳	p27	عوامل محیطی پیش‌برنده
		۰/۷۷۱	p28	
		۰/۷۷۹	p29	
		۰/۸۳۸	p30	
		۰/۹۱۴	p31	
۰/۷۶۵	۰/۹۲۹	۰/۸۳۷	تولید	توسعه اشتغال
		۰/۸۷۳	درآمد	
		۰/۸۶۴	مصرف	
		۰/۹۲۳	پس‌انداز	

مأخذ: یافته‌های پژوهش

شاخص‌های کلی برازش (جدول ۹) نشان می‌دهد که مدل تدوین شده قابل قبول است. نسبت کای اسکوئر مدل به درجه آزادی برابر با ۲/۱۹۶، ریشه میانگین مربعات خطای برآورد برابر با ۰/۰۵۴، شاخص نیکویی برازش برابر با ۰/۹۱۲، شاخص برازندگی نرم‌شده برابر با ۰/۹۵۲، شاخص برازش نسبی برابر با ۰/۹۱۶، شاخص برازش تطبیقی برابر با ۰/۹۷۳ و شاخص افزایشی برابر با ۰/۹۷۳ است که همگی تأیید کننده این نتیجه است که مدل تدوین شده قابل قبول تلقی می‌شود.

جدول ۹. شاخص‌های برازش مدل معادلات ساختاری عوامل پیش‌برنده توسعه اشتغال زنان

شاخص	نسبت کای اسکوئر مدل به درجه آزادی (CMIN/DF)	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA)	شاخص عمومی (GFI)	شاخص نرمال‌شده (NFI)	شاخص نسبی (RFI)	شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI)	شاخص افزایشی برازش (IFI)
مقادیر به دست آمده	۲/۱۹۶	۰/۰۵۴	۰/۹۱۲	۰/۹۵۲	۰/۹۱۶	۰/۹۷۳	۰/۹۷۳

مأخذ: یافته‌های پژوهش

مطابق با جدول ۱۰ و با توجه به ضریب مسیر می‌توان به این نتیجه رسید که پنج عامل پیش‌برنده بر توسعه اشتغال زنان اثر مثبت و معنی‌داری دارند. در این میان، عوامل نهادی نسبت به سایر عوامل تأثیر بیشتری دارد. پس‌از آن، به ترتیب عوامل فرهنگی، آموزشی، اجتماعی و محیطی در رتبه‌های بعد قرار دارند.

رتبه‌بندی عوامل در حیطه نهادی نیز حاکی از آن است که عوامل ۱- عضویت در تشکلهایی مانند بسیج و شورای اسلامی و ۲- اشتغال یا عضویت در یکی از سازمان‌های دولتی، بیشترین تأثیر را در توسعه و پیشبرد اشتغال زنان روستایی دارد. همچنین برای حیطه اجتماعی دو عامل ۱- اشتغال زنان در جامعه روستایی امری پذیرفته شده است و ۲- همکاری خانواده، دوستان و اهالی در پیشبرد مشاغل زنان روستایی، عوامل مهمی در پیشبرد اشتغال است. نهایتاً در حیطه محیطی عوامل ۱- مناسب و به‌صرفه بودن شغل تولیدی برای منطقه سکونت و ۲- چشم‌انداز امیدوارکننده مشاغل تولیدی زنان روستایی بر اساس الگوی زیست‌بوم منطقه در پیشبرد اشتغال زنان روستایی بیشترین تأثیر را در میان سایر عوامل دارند.

بر اساس تجزیه و تحلیل داده‌ها، از میان عوامل فرهنگی پیش‌برنده اشتغال زنان روستایی سه عامل ۱- آگاهی جامعه زنان روستایی از مشخصات فرهنگی، توانایی‌ها، تعداد مشاغل و افراد محیط کار و زندگی، ۲- حمایت عاطفی مناسبی از سوی همسر یا خانواده از فعالیت اقتصادی زنان روستایی و ۳- احساس نیاز برای داشتن استقلال مالی در زنان روستایی تأثیر زیادی در ساخت سازه مدل پیشبرد اشتغال زنان روستایی در حوزه فرهنگی دارد. همچنین در حیطه آموزشی، عوامل ۱- امکان افزایش سطح تحصیلات زنان روستایی و ۲- امکان شرکت در کلاس‌های آموزشی- ترویجی در راستای اشتغال زنان، بیشترین اثر را در پیشبرد اشتغال زنان روستایی دارد.

جدول ۱۰. میزان تأثیر متغیرهای عوامل پیش‌برنده بر توسعه اشتغال زنان

متغیر مستقل	ضریب مسیر	مقدار بحرانی	سطح معنی‌داری
عوامل آموزشی	۰/۲۲۲	۲/۹۵۸	۰/۰۰۳
عوامل فرهنگی	۰/۲۴۴	۲/۲۱۱	۰/۰۲۷
عوامل نهادی	۰/۲۸۹	۲/۷۶۸	۰/۰۰۶
عوامل اجتماعی	۰/۱۷۸	۱/۹۹۸	۰/۰۴۶
عوامل محیطی	۰/۱۱۶	۲/۰۲۴	۰/۰۴۳

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

نتایج تحقیق نشان داد که عوامل پیش‌برنده شناسایی شده در تحقیق در اشتغال زنان روستایی تأثیر معناداری دارند و مدل به دست آمده نیز از برازش مناسبی برخوردار است. بدین معنی که همه شاخص‌های سازنده مدل در تعیین میزان پیشبرد اشتغال زنان روستایی تأثیر معناداری دارد. در حیطه نهادی عوامل ۱- عضویت در تشکلهایی مانند بسیج و شورای اسلامی و ۲- اشتغال یا عضویت در یکی از سازمان‌های دولتی بیشترین تأثیر را در توسعه و پیشبرد اشتغال زنان روستایی دارد. نتایج تحقیقات ثقفی و همکاران (Saghafi et al., 2014) و هوانگ و همکاران (Huang et al., 2022) نیز با این یافته تحقیق همخوانی دارد. شاخص‌های نهادی که برابری جنسیتی را در محیط کار ترویج می‌کنند، مانند سیاست‌های دستمزد برابر، اقدامات ضد تبعیضی و برنامه‌های پاسخگوی جنسیتی، می‌توانند محیطی فراگیرتر و حمایت‌کننده‌تر برای زنان روستایی ایجاد کنند.

عوامل فرهنگی نقش بسزایی در تعیین فرصت‌های شغلی برای زنان روستایی دارد. نتایج تحقیقات برخی مطالعات (Kuma & Godana, 2023; Ghose et al., 2023; Sharifi et al., 2019; Termine & Percic, 2015) نیز با یافته‌های تحقیق حاضر همخوانی دارد. همچنین این نتیجه در حیطه آموزشی به دست آمد که عوامل ۱- امکان افزایش سطح تحصیلات زنان روستایی و ۲- امکان شرکت در کلاس‌های آموزشی- ترویجی در راستای اشتغال زنان بیشترین اثر را در پیشبرد اشتغال زنان روستایی داشته است. در این باره یافته‌های برخی مطالعات (Kuma & Godana, 2023; Sharifi et al., 2019; Alipour, 2019; Termine & Percic, 2015) با نتایج تحقیق در بعد آموزشی هم‌راستا است. آموزش می‌تواند با فراهم کردن ابزارهایی برای دستیابی به مشاغل پردرآمد، موقعیت‌های رهبری و فرصت‌های رشد حرفه‌ای، تحرک اجتماعی را برای زنان روستایی تسهیل کند. این موضوع می‌تواند به زنان کمک کند تا موقعیت اجتماعی و نفوذ خود را در جوامع بهبود بخشند (Badenas-Flora, 2015).

در ادامه بیان نتایج عوامل، در حیطه اجتماعی نیز دو عامل ۱- اشتغال زنان در جامعه روستایی امری پذیرفته شده است و ۲- همکاری خانواده، دوستان و اهالی در پیشبرد مشاغل زنان روستایی، عوامل مهمی در پیشبرد اشتغال این زنان است. نتایج برخی تحقیقات (Ghose et al., 2023; Kuma & Godana, 2023; Cicowiez et al., 2022; Imani et al., 2021) نیز با نتیجه تحقیق حاضر همسو است. ایجاد فضای مستعد برای توسعه کسب و کارهای زنان روستایی نیز می‌تواند از طریق شاخص‌های اجتماعی، مانند حمایت از کارآفرینی زنان و ارائه زمینه‌های لازم برای رشد و توسعه کسب و کارهای آن‌ها و حمایت‌های خانوادگی به افزایش اشتغال زنان روستایی کمک کند (Imani et al., 2021). همکاری اجتماعی بین روستاها و زنان شاغل روستایی نیز می‌تواند مزیت رقابتی خوبی را ایجاد نماید. حجاریان (Hajjarian, 2024) در نتیجه تحقیق خود درباره کارآفرینی در مشاغل بومی روستایی، اظهار نمود که می‌توان با ارتباط دادن کارآفرینان بومی روستایی با کارآفرینان موفق روستایی دیگر یا سایر کارآفرینان، زمینه توسعه کارآفرینی بومی روستایی را افزایش داد و به توسعه مزیت‌های رقابتی آن کمک نمود. در این باره نتایج تحقیق طاهری و باشکوه اجیرلو (Taheri & Bashokouh Ajirlu, 2024) نشان داده است که بازاریابی دیجیتال می‌تواند توسعه کسب و کارهای زنان را توسعه دهد. با توجه به این نکات، مشخص است که شاخص‌های اجتماعی می‌توانند نقش مهمی در تعیین شرایط اشتغال زنان روستایی داشته باشند و اقداماتی که به بهبود این شاخص‌ها و افزایش فرصت‌های اشتغال زنان روستایی منجر شوند، می‌توانند به توسعه پایدار و تعادل‌گرایی اقتصادی و اجتماعی کمک کنند. همچنین در حیطه محیطی عوامل ۱- مناسب و

به‌صرفه بودن شغل تولیدی برای منطقه سکونت و ۲- چشم‌انداز امیدوارکننده مشاغل تولیدی زنان روستایی بر اساس الگوی زیست‌بوم منطقه در پیشبرد اشتغال زنان روستایی بیشترین تأثیر را در میان سایر عوامل دارند. نتایج برخی مطالعات (Kuma & Godana, 2023; Cicowiez et al., 2022; Imani et al. 2021) با یافته‌های تحقیق حاضر همسو است. شاخص‌های محیطی می‌توانند تأثیر زیادی بر اشتغال زنان روستایی داشته باشند. تغییرات آب و هوایی مانند خشکسالی یا سیل، می‌توانند بر کشاورزی و فعالیت‌های مبتنی بر طبیعت که بسیاری از زنان روستایی در آن‌ها مشغول هستند، تأثیرگذار باشند. این تغییرات می‌توانند منجر به کاهش تولید محصولات کشاورزی و در نتیجه کاهش فرصت‌های اشتغال زنان روستایی شوند. آلودگی هوا، آب و خاک نیز می‌تواند بر سلامت زنان روستایی و بر فعالیت‌های آن‌ها تأثیرگذار باشد. آلودگی محیطی می‌تواند به مشکلات سلامتی منجر شده و توانایی زنان برای شرکت در فعالیت‌های اقتصادی را کاهش دهد. تغییر اقلیم می‌تواند بر محصولات کشاورزی و دامپروری که بسیاری از زنان روستایی در آن‌ها مشغول هستند، تأثیرگذار باشد. افزایش دما، کاهش بارش و تغییر الگوی بارش می‌تواند به کاهش تولید محصولات و در نتیجه، کاهش فرصت‌های اشتغال زنان روستایی منجر شود (Ghai, 2018). حفاظت از محیط زیست و استفاده پایدار از منابع طبیعی نیز می‌تواند بر فعالیت‌های اقتصادی زنان روستایی تأثیرگذار باشد. اقداماتی که به حفظ منابع طبیعی و کاهش آلودگی محیطی منجر شوند، می‌توانند به توسعه فعالیت‌های اقتصادی زنان روستایی کمک کنند (Kuma & Godana, 2023). بنابراین، شاخص‌های محیطی می‌توانند نقش مهمی در تعیین فرصت‌های اشتغال زنان روستایی داشته باشند و اقداماتی که به بهبود این شاخص‌ها و محیط زیست منجر شوند، می‌توانند به توسعه پایدار و اشتغال زنان روستایی کمک کنند. بر اساس یافته‌های تحقیق و تأکید بر عوامل فرهنگی، آموزشی، نهادی، اجتماعی و محیطی که نقش موثری در پیشبرد اشتغال زنان روستایی داشته‌اند، پیشنهادهای اجرایی به شرح زیر ارائه می‌شود:

۱. پیشنهادها در حوزه فرهنگی

- ❖ برگزاری دوره‌های آگاهی‌بخشی: ایجاد کارگاه‌های آموزشی و ترویجی برای افزایش شناخت زنان روستایی نسبت به فرصت‌های شغلی، توانایی‌های فردی و منابع محیطی.
- ❖ ترویج تغییر نگرش جامعه: راه‌اندازی پویش‌های رسانه‌ای برای اصلاح باورهای سنتی و تقویت ارزش اشتغال زنان در جامعه روستایی.
- ❖ حمایت خانوادگی: طراحی برنامه‌هایی برای تشویق خانواده‌ها، به‌ویژه همسران به حمایت عاطفی و عملی از فعالیت‌های اقتصادی زنان.

- ❖ تقویت نقش زنان الگو: شناسایی و معرفی زنان موفق شاغل در جوامع روستایی برای الگوسازی و تشویق سایر زنان برای ورود به بازار کار.

۲. پیشنهادها در حوزه آموزشی

- ❖ افزایش دسترسی به آموزش: تأمین زیرساخت‌های آموزشی در مناطق روستایی شامل مدارس شبانه‌روزی و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای برای زنان.
- ❖ ایجاد دوره‌های مهارت‌افزایی: برگزاری کلاس‌های فنی و حرفه‌ای مرتبط با نیازهای بازار کار منطقه، مانند صنایع دستی، کشاورزی پایدار، دامپروری و بسته‌بندی محصولات.
- ❖ آموزش کارآفرینی: طراحی دوره‌های آموزشی برای توسعه مهارت‌های کارآفرینی، شامل بازاریابی، مدیریت مالی و نوآوری.
- ❖ تشویق به ادامه تحصیل: ارائه بورسیه‌ها و کمک‌هزینه‌های تحصیلی برای زنان روستایی علاقه‌مند به ارتقای تحصیلات.

۳. پیشنهادها در حوزه نهادی

- ❖ تشکیل تعاونی‌ها: حمایت از تشکیل تعاونی‌های زنان روستایی برای تولید، بازاریابی و فروش محصولات محلی.
- ❖ بهبود دسترسی به وام‌های اعتباری: تسهیل شرایط دریافت وام و اعتبارات مالی برای زنان روستایی از طریق بانک‌ها و نهادهای حمایتی.
- ❖ تقویت حمایت‌های دولتی: توسعه برنامه‌های حمایتی دولتی مانند بیمه اجتماعی، مرخصی زایمان و مراقبت از کودکان برای زنان شاغل.
- ❖ ایجاد زیرساخت‌های حمایتی: سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های حمل و نقل، مراکز مراقبت از کودکان و خدمات بهداشتی در مناطق روستایی.

۴. پیشنهادها در حوزه اجتماعی

- ❖ ترویج پذیرش اشتغال زنان: استفاده از روش‌های فرهنگی مانند نمایشگاه‌ها، مراسم محلی و رسانه‌های بومی برای عادی‌سازی نقش زنان در اشتغال.
- ❖ شبکه‌سازی اجتماعی: تقویت همکاری‌های خانوادگی، دوستان و جامعه محلی در پیشبرد فعالیت‌های شغلی زنان از طریق ایجاد شبکه‌های حمایتی.
- ❖ تشویق به فعالیت‌های گروهی: سازمان‌دهی زنان در گروه‌های کاری برای تسهیل همکاری و افزایش قدرت چانه‌زنی.

۵. پیشنهادها در حوزه محیطی

- ❖ ایجاد فرصت‌های شغلی متناسب با محیط: شناسایی ظرفیت‌های بومی و محیطی منطقه (مانند کشاورزی، دامپروری و صنایع دستی) و طراحی شغل‌های مرتبط.
- ❖ حمایت از تولیدات محلی: ایجاد بازارهای محلی و حمایت از زنان تولیدکننده برای فروش محصولات در شهرستان و مناطق اطراف.
- ❖ توسعه گردشگری روستایی: راه‌اندازی طرح‌های گردشگری پایدار با مشارکت زنان، شامل خدمات اقامتی، پخت غذاهای محلی و فروش صنایع دستی.

۶. پیشنهادها در حوزه سیاست‌گذاری

- ❖ اجرای سیاست‌هایی برای رفع تبعیض‌های جنسیتی: تدوین و اجرای سیاست‌هایی برای رفع تبعیض‌های جنسیتی در بازار کار و حمایت از حقوق زنان شاغل.
 - ❖ ایجاد تسهیلات مالیاتی: کاهش مالیات برای کارآفرینان زن در مناطق روستایی به‌منظور تشویق به سرمایه‌گذاری.
 - ❖ ایجاد صندوق حمایت از زنان کارآفرین: راه‌اندازی صندوق‌های محلی برای حمایت از کسب و کارهای کوچک زنان روستایی.
- این پیشنهادها می‌تواند با مشارکت نهادهای دولتی، سازمان‌های مردم‌نهاد و جامعه محلی اجرا شده و به بهبود وضعیت اشتغال زنان روستایی در شهرستان شوشتر کمک کند.

منابع

1. Alipour, M.S. (2017). (2019). The effect of womens higher education on employment in rural areas of Iran. *Journal of Population Association of Iran*, 13(26), 67-88. [In Persian]
2. Badenas-Flora, G. (2015). A qualitative study of male and female perceptions in differences in the working and domestic sphere: A comparison of the French and Finnish cultures. Master's Thesis of Intercultural Communication. Department of Communication. University of Jyväskylä.
3. Cicowiez, M., Akinyemi, O., Sesan, T., Adu, O. & Sokeye, B. (2022). Gender-differentiated impacts of a rural electrification policy in Nigeria. *Energy Policy*, 112774. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2021.112774>.
4. Ghai, S. (2018). The anomaly of women's work and education in India. *Working Paper*, No. 368. New Delhi: Indian Council for Research on International Economic Relations (ICRIER).

5. Ghose, B., Haque, I. & Al Mamun, A. (2023). Factors Influencing post-marriage education and employment among Bangladeshi women: A cross-sectional analysis, *Women*, 3(3), 396-407. <http://dx.doi.org/10.3390/women3030030>.
6. Hajjarian, A. (2023). The strategy of developing the competitive advantages of indigenous rural entrepreneurship (Case study: Rural areas of Isfahan). *Journal of Entrepreneurship Development*, 16(5), 272-287. <http://dx.doi.org/10.22059/jed.2024.353089.654115>. [In Persian]
7. Hashempour Vazwani, Sh., & Mokhtari, H. (2022). The approach of international documents to women's employment and family institution, The First National Conference on Legislative Developments in the Field Of Family Strength and Dispute Management, Islamic Azad University, Damghan. Available at: http://conf.damghan.iau.ir/p/Article10_135. [In Persian]
8. Huang, Q., Zheng, X. & Wang, R. (2022). The impact of the accessibility of transportation infrastructure on the Non-Farm employment choices of rural laborers: Empirical analysis based on China's micro data. *Land*, 11(6), 896. <https://doi.org/10.3390/land11060896>.
9. Imani, B., Rahmati, M. & Mahdizadeh, M.B. (2021). An analysis of rural communities' perspectives on the driving and restraining factors of rural tourism development: A case study of the villages in Nir County. *Spatial Planning*, 11(3), 95–116. <https://doi.org/10.22108/sppl.2021.128362.1575>. [In Persian]
10. Islam, M.S. (2021). Role of Islamic microfinance in women's empowerment: evidence from rural development scheme of Islami bank Bangladesh limited. *ISRA International Journal of Islamic Finance*, 13(1), 26-45. <https://doi.org/10.1108/IJIF-11-2019-0174>.
11. Kalhor, R., & Nemati, F. (2017). Investigating the economic effects of home-based employment development on rural women in Kangavar County, Kermanshah Province. National Conference on Strategies for Managing Rural Entrepreneurship Development in Iran, Sabzevar. [In Persian]
12. Kiumarsi Birak Olya, S., Sajasi Qeydari, H. & Bozorgmehri, K. (2023). Analysis of factors influencing the development of rural women's family businesses: A case study of Farooj County. *Economic Geography Research*, 4(11), 36–55. [In Persian]
13. Kuma, B., & Godana, A. (2023). Factors affecting rural women economic empowerment in Wolaita Ethiopia. *Cogent Economics & Finance*, 11(2), 2235823. <https://doi.org/10.1080/23322039.2023.2235823>
14. Minoei, S.B. (2021). Investigating effective factors in designing women's employment environment from the perspective of environmental

- empowerment. *The Quarterly Journal of Art and Culture Studies*, 6(1), 88-96. [In Persian]
15. Mozafari, A. (2015). The role of mass media in sustainable development with a focus on women's empowerment. *Journal of Iranian Social Development Studies*, 7(3), 123-137. [In Persian]
16. Noori, S.H., & Ali Mohammadi, N. (2009). An analysis of rural women economical activities (Case study: Baraan region Isfahan city). *Journal of Geography and Environmental Planning*, 2(2), 87-104. [In Persian]
17. Saghafi, M., Ravanshenas, A. & Pahlavaninia, Z. (2014). Analyzing the role of rural women's employment in the process of rural development with an emphasis on obstacles and problems (A case study of Timorabad district of Hamon city). *Rural Sustainable Development in Coming 1404*. [In Persian]
18. Sajedi, S.E., Hosseinnia, Gh. & Ziyae, B. (2024). Presenting the model of internationalization of cooperative-oriented business in Iran. *Journal of Entrepreneurship Development*, 16(5), 304-324. <http://doi.org/10.22059/JED.2023.356968.654165>. [In Persian]
19. Sharifi, Z., Irvani, H. & Daneshvar Ameri, J. (2019). investigating the tendency of rural women to work (Case study: Rural women of Najaf Abad city). *Women and Society (Sociology of Women)*, 10(37), 217-235. [In Persian]
20. Taheri, A., & Bashokouh Ajirlu, M. (2024). A digital marketing drivers for women empowered by relief committee in home-based businesses. *Journal of Entrepreneurship Development*, 16(5), 1-25. <http://doi.org/10.22059/JED.2024.369121.654300>. [In Persian]
21. Termine, P., & Percic, M. (2015). Rural women's empowerment through employment from the Beijing platform for action onwards. *Journal of Environmental Quality*, 46(4), 33-41. <https://doi.org/10.1111/1759-5436.12154>.
22. Vukovic, D.B., Petrovic, M., Maiti, M. & Vujko, A. (2023). Tourism development, entrepreneurship, and women's empowerment: Focus on the Serbian countryside. *Journal of Tourism Futures*, 9(3), 417-437. [https://doi.org/ DOI.10.1108/JTF-10-2020-0167](https://doi.org/DOI.10.1108/JTF-10-2020-0167)
23. Xie, F., Liu, S. & Xu, D. (2022). Gender difference in time-use of off-farm employment in rural Sichuan, China. *Journal of Rural Studies*, 93, 487-495. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2019.10.039>.
24. Zheng, H., Ma, W., Guo, Y. & Zhou, X. (2022). Interactive relationship between non-farm employment and mechanization service expenditure in rural China. *China Agricultural Economic Review*, 14(1), 84-105. <https://doi.org/10.1108/CAER-10-2020-0251>.

